

FALOŠNÉ SPRÁVY (FAKE NEWS)

AKO SA CHRÁNIŤ

Fake news, teda nepravdivé – falošné správy, môžu byť nebezpečné, pretože môžu ovplyvniť naše názory a rozhodnutia.

Existuje však niekoľko jednoduchých spôsobov, ako sa pred nimi chrániť.

Je dôležité, aby sme si pred zdieľaním akýchkoľvek správ **overili zdroj a skontrolovali si viaceré dôveryhodné zdroje**. Môžeme sa opýtať sami seba, či si myslíme, že daná správa znie pravdivo, alebo či obsahuje viacero dôveryhodných zdrojov.

Treba si tiež **dávať pozor na to, aké informácie zdieľame**. Niekedy sa fake news šíria prostredníctvom presných, ale vytrhnutých častí informácií, ktoré môžu byť zneužitú. Preto je dôležité skontrolovať si, či daná správa obsahuje úplné a relevantné informácie.

Ak máme pochybnosti o správe, môžeme **skontrolovať fakty na dôveryhodných stránkach**. Môžeme tiež diskutovať o správach s rodinou a priateľmi a zdieľať s nimi naše poznatky a skúsenosti.

Vždy je dobré **byť kritický voči informáciám, ktoré dostávame**. Ak budeme dodržiavať tieto tipy, môžeme sa chrániť pred dezinformáciami a pomôžeme aj našim blízkym rozpoznávať pravdu, alebo zjádeme po rade do knižnice.

AKO SA CHRÁNIŤ

- Pssst! Ty!
- Áno, ty!
- Veríš všetkému, čo je na internete?
- Ja nie, lebo viem, že ľudia môžu klamať. A o to viac na internete. Ukážem ti, ako sa môžeš pred nepravdivými a nebezpečnými informáciami brániť.

1. Kde si sa informáciu dozvedel? Ak zo stránky, ktorú si nikdy pred tým nevidel, dávaj pozor. Môže sa ťa snažiť zámerne oklamať.
2. Nezníe podozrivo? Ak áno a doteraz si o ničom takom nepočul, zastav sa na chvíľu a porozmýšľaj. Je možné, že ide o fake news alebo dezinformáciu.
3. Overil si si to? Najlepšia obrana je zistiť, či informáciu alebo správu zverejnilo aj médium, ktorému sa dá veriť. Rýchla kontrola iných médií ťa ubezpečí, či je informácia pravdivá alebo nie.
4. Nezdieľaj, čo si nevieš overiť. Presne tak sa totiž klamlivé informácie šíria – cez ľudí, ktorí bezhlavo zdieľajú všetko.
5. Mysli kriticky, pýtaj sa otázky a never automaticky všetkému.

© Lucia Škripcová

Slovenská asociácia knižníc (SAK) pripravila tento leták - ako jeden z výstupov projektu podporeného FPU pod názvom „Týždeň slovenských knižníc 2023 – Knižnice, záruka kvalitných informácií“. Na jeho zostavení spolupracovala s vybranými odborníkmi v uvedených oblastiach.

FALOŠNÉ SPRÁVY (FAKE NEWS)

DRUHY DEZINFO

Ahoj tínedžer,

určite si už počul pojmy ako "hoax", "fake news" a "dezinformácia". Aj keď môžu znieť podobne, majú medzi sebou niekoľko rozdielov.

Hoax je falošná správa alebo konšpiračná teória, ktorá sa šíri medzi ľuďmi bez toho, aby bola založená na faktických dôkazoch. Toto môže byť napríklad žart, ktorý sa nesprávne chápe ako pravdivá informácia.

Fake news sú zase zamerané na účelové šírenie nepravdivých informácií s cieľom ovplyvniť verejnú mienku a názory. Tieto správy sa často šíria na sociálnych sieťach a môžu byť veľmi nebezpečné, pretože môžu viesť k neoprávnenej panike, závažným nedorozumeniam a dokonca k nenávisti voči iným ľuďom.

Dezinformácia znamená zámerné šírenie nepravdivých informácií za účelom ovplyvnenia rozhodnutí alebo názorov ľudí. Táto technika je často používaná v politických kampaniach alebo v propagande.

Je dôležité **pochopiť rozdiely medzi týmito termínmi a byť kritický voči informáciám**, ktoré sa nám prezentujú. Skúšaj získavať informácie z viacerých zdrojov a overuj ich faktickú pravdivosť. Týmto spôsobom môžeš ochrániť seba a svoje okolie pred dezinformáciami a nepravdivými informáciami.

AKO SA CHRÁNIŤ

Ahoj tínedžer,

v súčasnosti sa stretávame s obrovským množstvom správ a informácií na sociálnych sieťach, no nie všetky sú pravdivé. Fake news asi poznáš, však? Sú to nepravdivé správy, ktoré môžu ovplyvniť tvoje názory a rozhodnutia.

Ale neboj sa, existujú jednoduché spôsoby, ako sa pred týmito správami chrániť!

Predtým, než niečo zdieľaš, skontroluj si zdroj a over si správu na viacerých miestach. Tiež sa pozri na to, či je to, čo sa dozvedáš, úplné a relevantné. Ak máš pochybnosti, použi dôveryhodné zdroje na overenie faktov.

A nie je to len o tebe! Aj tvoji kamaráti a rodina sa môžu stať obeťami fake news. Rozprávaj sa s nimi o správach a skúsenostiach a pomôžte si navzájom rozpoznávať pravdu. Ak máš pochybnosti, môžeš zísť do knižnice a nájsť pravdivú odpoveď tam. Takže pamätaj, kriticky sa pozri na informácie, ktoré zdieľaš, a pomôž ochrániť seba aj ostatných pred nepravdivými správami!

© Lucia Škripcová

Slovenská asociácia knižníc (SAK) pripravila tento leták - ako jeden z výstupov projektu podporeného FPU pod názvom „Týždeň slovenských knižníc 2023 - Knižnice, záruka kvalitných informácií“. Na jeho zostavení spolupracovala s vybranými odborníkmi v uvedených oblastiach.